

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 41

V Celovcu, dne 9. oktobra 1958

Cena 1.50 šilinga

Pred šolsko zmešnjavo

V času tisočletnega rajha so rjavi mogotci povsod po naših vaseh nabili letake „Kärntner, sprich deutsch!“ Naš jezik je bil prepovedan in ni imel pravice ne v šoli ne v cerkvi. Naše ljudi so odpeljali v taborišča ali poglani v pregnanstvo.

Po padcu malika so tudi pri nas na Koroškem spoznali znake novega časa. Uvedli so dvojezično ljudsko šolo ter pouk slovenščine na glavnih šolah dvojezičnega ozemlja. V uvodu k uredbi o dvojezičnem šolstvu pravi Koroški deželni svet: „Deželni šolski svet pričakuje, da bodo vsi za izvedbo te uredbe pristojni uporabili vse svoje moči, da izpolnijo namene zakonodajalca, ki je s to uredbo nameraval doprinesiti svoj delež k poravnavi krivice, ki so bile v dobi narodnega socializma prizadejane koroškemu Slovincem. Povsod so naglašali merodajni koroški in avstrijski krogi, da na dvojezičnem ozemlju, ki so ga takrat natanko poznali, nihče ne sprašuje po materinskem jeziku učencev. V šolah, za katere uredba velja, se morajo vsi učiti obeh jezikov, ker je Koroška domovina dveh narodov. Dvojezična šola je bila geslo avstrijske povojne politike, postavljali so jo kot zgled vsemu svetu ter jo posebno na mednarodnih konferencah v zadevi avstrijske državne pogodbe proslavljali kot edino mogočo rešitev šolskega vprašanja na dvojezičnem ozemlju Koroške. In dvojezična šola je pripomogla k dosegu državne pogodbe in ohranitvi mej Koroške.

Leto 1945 pa se je za gotove kroge kaj kmalu zgubilo z vsemi svojimi nauki za zmeraj v preteklosti, počasi so se krogi, ki so se po porazu „mita 20. stoletja“ skrili v vse mogoče varne kote, vračali v javnost in v politične stranke ter tam začeli s svojim delom, ki je na Koroškem v prvi vrsti namenjeno proti dvojezični šoli. Temeljito so pozabili, da je dvojezična šola rešila Koroško, temeljito so pozabili, kaj so avstrijski zastopniki govorili na mednarodnih konferencah.

Že kaj kmalu po letu 1945 je na precejšnjem številu dvojezičnih šol bil na mrzel način odpravljen pouk v slovenskem jeziku oziroma učenje slovenščine sploh ali pa se je uredba v zelo omejenem obsegu izvajala. So ljudske šole, kjer so „poučevali“ na zgornji stopnji tedensko le eno uro slovenščine namesto — kakšno nasilje po uredbi iz leta 1945 — bore tri ure! In ravno v krajih, kjer se uredba sploh ni ali pa zelo pomanjkljivo izvajala, so začeli znani krogi vedno glasneje rohneti proti „slovenskemu nasilju“. Že 1945 je bilo vsem merodajnim osebam začasne koroške deželne vlade znano, da so velikovski purgarji povečini Nemci. Vendar se je 1945 še trezno gledalo na takozvano „koroško vprašanje“. Če se mora slovenski otrok v grapah Karavank učiti nemško, potem naj se tudi otrok nemških staršev v mestu uči drugega deželnega jezika. To objektivno gledanje na stvar se je polagoma izgubljalo in hrup šovinistov je postajal vedno glasnejši.

Po likvidaciji dvojezične šole na mrzel počasen način je prišel 22. 9. t.l. protustaven odlok dežel. glavarja, ki pomeni — čeprav g. dež. glavar sam to zanika — dejansko, načelno in uradno likvidacijo dvojezične šole. Odlok je po črki širokogruden kar se da. Toda po njegovem razglasu so pod patronanco naslednikov Majar-Kajbiča vstala povsod „združenja staršev“ proti slovenskem pouku v šoli na ozemlju južne Koroške. Ko so ob koncu šolskega leta 1957-58 protislovenski krogi uprizorili le tu pa tam šolske štrajke in jih je glasilo večinske stranke bodrilo, da jih nihče v deželi ne misli kaznovati kljub temu, da je tak štrajk protizakonito dejanje, je bila to žalostna setev. Sedaj pa že cveti agentom protislovenskih združenj pšenica v polno klasje. Celo žandarji, občinski tajniki, cariniki, nastavljenici nemških veleposestnikov, učitelji, domači „bindšarji“ sedaj letajo z izpolnjenimi odjavami od slovenskega pouka, opremljeni večinoma tudi s kolkom, od hiše do hiše ter zahtevajo podpis odjave. Če ne podpišeš hitro, si izdajalec domovine, komunist, čuš in kar je še takih lepih izrazov. Organiziran pritisk na starše je ogromen. Zato podpišejo, da imajo mir, da ima mir posebno otrok v šoli. Spritno teh dejstev se kot v posnehi glasi v odloku dežel. glavarja: „Pri tem je merodajna samo oseba odločitev upravičenca za vzgojo (otroka)“. Gospod deželni glavar se bo čudil, kateri kraji so postali čez noč popolnoma „nemški“, ko bo pregledoval poročila šolskih vodstev. Da je na Koroškem

Papež Pij XII. je umrl

V noči od srede na četrtek je okrog 4. ure zjutraj umrl papež Pij XII. v svoji letni rezidenzi Castel Gandolfo v rimski okolici. Katoliška cerkev je s tem izgubila svojega vidnega poglavarja, svet pa modrega vodnika in neutrudljivega pobornika miru. Po vsem svetu so škofje pozvali vernike k molitvi in žalovanju, in od vseh strani prihajajo v Vatikan sožalne brzojavke. Papeževe posmrtno ostanke so položili na pare v prestolni dvorani dvorca, kjer bodo ostali en dan. Nato jih bodo prepeljali v Vatikan in položili k večnemu počitku v papeški grobnici v cerkvi sv. Petra, kjer počivajo tudi ostanke Prvaka apostolov.

Že sredi minulega tedna se je zdravstveno stanje sv. očeta nenadoma zelo poslabšalo zaradi preoblike dela. Še minulo nedeljo je sprejel 2000 notarjev in imel nanje 20 minut trajajoči nagovor. V ponedeljek pa je papež začutil težak glavobol in po nekaj urah je izgubil zavest. Naglo prihiteli zdravniki so ugotovili, da je pa-

pež utrpel lažjo možgansko kap. Po daljši nezavesti pa si je sv. oče v torek znova opomogel in prišel k zavesti.

V sredo pa je sv. očeta zadela nova možganska kap, temperatura je zrastle preko 41 stopinj in ponoči je nastopila agonija. V jutranjih urah je za večno zatisnil svoje oči.

Diplomatska nota Jugoslavije o dvojezični šoli

Jugoslovanski poslanik na Dunaju, prof. Jože Zemljak, je minulo soboto izročil avstrijski vladi noto jugoslovanske vlade, ki ostro protestira proti odloku koroškega dežel. glavarja glede odjave od slovenskega osnovnošolskega pouka na Koroškem ter zahteva, da avstrijska vlada prepreči njegovo izvedbo. Ker vsebuje ta nota izčrpen historiat razvoja koroškega manjšinskega vprašanja po drugi svetovni vojni in navaja nekatera dejstva mednarodnega značaja, kar daje noti dokumentarni pomen, ki gre preko okvira diplomatskega koraka, povzemamo njeno bistveno vsebino.

Vlada FLR Jugoslavije v svoji noti izjavlja, da mora kot podpisnica državne pogodbe iz leta 1955 opozoriti na nekaj dejstev v zvezi s problemom manjšine. Koroška deželna vlada je z uredbo z dne 3. oktobra 1945 predpisala dvojezični šolski sistem na Južnem Koroškem, kjer je zdaj 108 osnovnih šol. Zakonito veljavo te uredbe je potrdila tudi avstrijska vlada s svojim tolačenjem z dne 11. septembra 1957, po katerem je moč uredbo spremeniti samo z zakonom na podlagi avstrijske ustave.

V noti je rečeno, da pomeni ta uredba po mnenju manjšine v načelu precej ugodno ureditev odnosov med obema narodnostnima skupinama na Koroškem v šolstvu, čeprav je avstrijske oblasti nikoli niso v celoti izpolnjevale. Po mnenju tedanjih avstrijskih vladajočih činiteljev je uredba na zadovoljiv način uredila problem manjšinskega šolstva. Tako je koroška deželna vlada v svoji uredbi z dne 9. novembra 1945 uradno razglasila to ureditev šolstva kot popravek koroškemu Slovincem prizadejanih krivic. Koroški deželni zbor je 29. januarja 1947 soglasno potrdil veljavnost te uredbe.

Na posvetovanju šolskih nadzornikov in predstavnikov koroških Slovencev o stanju v dvojezičnih šolah, ki ga je 6. oktobra 1953 sklical koroška deželna vlada, so potrdili koristnost in uporabnost načela o dvojezičnem šolstvu. Predsednik deželne vlade Wedenig je na kongresu Socialistične stranke v Celovcu 16. maja 1955 med drugim izjavil, da so nesocialistične skupine pozdravile uredbo o novi šolski ureditvi, ker je bila edina možna.

Nota opozarja, da so tudi avstrijski državni organi razpravi o državni pogodbi navajali to uredbo kot

dokaz pozitivne ureditve manjšinskega šolstva. Tako je zunanji minister dr. Karl Gruber že 28. aprila 1948 v Londonu izjavil: „Avstrija je omogočila koroškemu Slovincem lasten kulturni razvoj. Vzorna ureditev dvojezičnih šol nalaga prebivalstvu, ki govori nemški, da se nauči slovenskega jezika, da bi lahko v tem jeziku širilo razumevanje v pokrajini.“ Prav tako je avstrijska vlada v svojem poročilu za leto 1953-54, ki ga je poslala ožji komisiji „ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV“ za preprečevanje diskriminacije in za zaščito manjšin, navedla

UREDBO O DVOJEZIČNEM ŠOLSTVU KOT DOKAZ ZADOVOLJIVE UREDITVE MANJŠINSKEGA VPRAŠANJA V AVSTRIJI.

Nota poudarja, da je z ozirom na take izjave avstrijskih uradnih predstavnikov bilo upravičeno pričakovati, da bo začela avstrijska vlada uveljavljati člen državne pogodbe na podlagi demokratičnih načel, ki so že prišla do izraza v uredbi o šolstvu z dne 3. oktobra 1945. Avstrija se je s to pogodbo zavezala, da bo izpolnila svoje demokratične obveznosti do manjšine.

Z navedenim odlokom pa se avstrijska vlada izmika tem obveznostim; ker z njim v celoti spreminja dosedanja sistem šolstva na Koroškem ter občutno in bistveno zožuje dosedanje pravice slovenske manjšine na področju šolstva, slovenski jezik pa obravnava kot tuj jezik na Koroškem. To je v očitem nasprotju s 7. členom državne pogodbe, katerega namen seveda ni, da bi zmanj-

und Unterrichtsordnung (SCHUO) iz leta 1905 in s tem pooblastiti okrajna glavarstva, da ugodijo odjavam, ki jih stavijo starši. Omenjeni § 27 SCHUO se glasi:

Oprostitev udeležbe pri pouku obveznih predmetov: petja in risanja, telovadbe pri dečkih in ženskih ročnih del pri deklicah, nadalje pri delu na šolskem vrtu, kadar slednja ne veljajo kot prost predmet, more — razen izjem, ki jih predvideva 3. odstavek § 210 SCHUO — biti dovoljena samo na temelju zdravniško ugotovljenega zdravstvenega stanja otroka, kadar otrok ne more — razen izjem, ki jih predvideva 3. odstavek.

Nikjer torej ni govora o učenem jeziku, kar je brezdvomno slovenščina po uredbi iz leta 1945 na prvih treh šolskih stopnjah dvojezičnih šol. § 27 SCHUO natančno našteva predmete, od katerih more izjemoma oprostiti po zdravniškem

šal pravice manjšin, marveč da jih v demokratični smeri še bolj razvije.

Na koncu nota poudarja, da jugoslovanska vlada iz vseh teh razlogov odločno protestira proti temu odloku in pričakuje, da bodo avstrijske oblasti preprečile njegovo upravljanje. Jugoslovanska vlada meni, da bi pomenil položaj, ki bi nastal z izpolnitvijo tega odloka, ki ni v skladu s 7. členom državne pogodbe o vprašanju šolstva in ki v negativnem smislu prejedica tudi izpolnitev ostalih določb pogodbe o zaščiti manjšin, stalno obremenitev jugoslovansko-avstrijskih odnosov, kar ni v interesu ne Avstrije ne Jugoslavije.

Bonn želi prijateljstvo z Belgradom

Po vesteh iz poučenih krogov je pričakovati velikih sprememb v politiki Bonna proti vzhodnoevropskim državam, s katerimi Zapadna Nemčija ni hotela imeti nobenih stikov zaradi tega, ker so one priznale Vzhodno Nemčijo kot posebno, suvereno državo. Kot prvi korak te nove politike bo obnovitev stikov z Jugoslavijo. Nemški zunanji minister v. Brentano, ki je bil pred dobrim letom še najodločnejši zagovornik prekinitev diplomatskih odnosov, ko je Jugoslavija priznala Vzhodno Nemčijo, je minuli teden izjavil, da se je takrat »bonnska vlada s težkim srcem odločila za prekinitev diplomatskih stikov ter je ta korak obžalovala. Sedaj pa je želja vlade, da najde način in možnost za obnovitev diplomatskih odnosov.«

Ugleden švicarski list poroča o borbi koroških Slovencev

Odlok dežel. glavarja z dne 22. oktobra, mogočno zborovanje koroških Slovencev v torek dne 30. septembra ter naslednji dogodki so zbudili živahen, pa tudi zelo različen odmev v tisku.

Zelo objektivno poročilo je o zborovanju koroških Slovencev prinesla švicarska »Neue Zürcher Zeitung«, ki navaja na kratko predzgodovino dvojezične šolske uredbe ter navaja, da se je le-ta po »mnenju večine vzgojiteljev povsem obnesla« in da so bile ekstremistične nemške organizacije pod vodstvom »Kärntner Heimatdienst« tiste, ki so začele organizirati gonjo proti dvojezični šoli in pozivale k stavkam.

Nato navaja izjave glavnih govornikov na zborovanju ter poroča, da je »že sedaj v teku organizirana akcija »Kärntner Heimatdienst«, ki ima za cilj, da z uporabo nasilnih sredstev in celo ob tihem dopuščanju krajevnih državnih organov doseže popolno odpravo slovenskega jezikovnega pouka na Južnem Koroškem. S posebnim poudarkom so zborovalci protestirali proti temu, da so se oblasti v deželi očitno vdale pritisku šovinističnih elementov in da proti nezakonitim šolskim stvarkam niso nastopile. Koroški Slovenci — je bilo rečeno — so »lojalni avstrijski državljani, obenem so pa trdno odločeni, da ohranijo svojo slovensko narodnost.«

(Glej še »Odmeve« na 2. strani)

pregledu — in ne zgolj po odjavi staršev — pristojno okrajno glavarstvo: petje, risanje, telovadbo pri dečkih, žensko ročno delo pri dekletih. § 201 SCHUO velja le za oprostitev od ročnega dela.

Odredba prosvetnega ministrstva z dne 18. 8. 1947, na katero se tudi sklicuje glavarjev odlok, pa se nanaša samo na glavne šole in velja le za popolnoma nenadane šolarje, ki se učijo tujih jezikov, torej angleščine, francoščine itd. Vendar na glavnih šolah dvojezičnega ozemlja Koroške slovenščina ni tuj, temveč materinski jezik šolarjev, po členu 7 državne pogodbe pa dodatno k nemščini uradni jezik! Saj se nemški otroci na glavnih šolah v zadnjih letih sploh niso več učili slovenščine, čeprav bi se jo po uredbi še morali. Pa tudi v tem primeru slovenščina ni tuj jezik na Koroškem. Domačinsko pravico ima tu pri nas že 1400 let, pa bo ostala živa — kot nam dokazuje zgodovina — kljub vsem odlokom oblasti in grožnjam ter nasilju nasprotnikov.

Politični teden

Po svetu . . .

Kitajski topovi pri Kveomju so utihnili. Minulo nedeljo so v Pekingu razglasili začasno ustavitev topovskega ognja pri Kveomju, in sicer samo za 7 dni, da bo medtem mogla Čankajškova vlada na Formozi »pripeljati živež in druge potrebščine na otoka Kveomj in Matsu, ki sta najbolj trpela zaradi koncentričnega topovskega obstreljevanja s kitajske celine,« pravi uradna izjava. Topovska blokada se ni posrečila, kajti Čankajškove ladje so pod zaščito ameriških letal le mogle oskrbeti vojaško posadko s potrebnim živežem in strelivom. Nenadna človekoljubnost v Pekingu ni izraz skrbi za civilno prebivalstvo, ki je pri bombardiranju res hudo trpelo, ampak znak, da je kitajskim bojaželjnejšem začelo zmanjkovati sape.

Grožnje Mao-Tse-Tunga z vojno, pa tudi napovedi Hruščeva, da bo moskovska vlada napad na Kitajsko smatrala kot napad na Sovjetsko zvezo, niso napravile posebno velikega vtisa v Washingtonu, ki je neko posebno ostro sovjetsko noto enostavno poslala nazaj. Med ted ko je divjala besedna vojna med Mosko in Pekingom na eni ter Washingtonom na drugi strani, pa so se zaloge granat pri topovskih baterijah rdeče kitajske vojske na kitajski celine manjšale. Bombardiranje je postajalo vedno večja ter je obremenitev za kitajsko vojaštvo in vedno jasnejše je postajala politična brezizglednost kitajskega poskusa. Ne le, da ni bilo moč pripraviti posadke na Kveomju k predaji, tudi glavni politični cilj pekinške vlade, si s topovi izsiliti sprejem v Združene narode, se je izjalovil.

Kot smo že večkrat napovedali, je v odločilnem trenutku tudi Sovjetska zveza dala razumeti svojim kitajskim bratcem, da se ne bo noben sovjetski vojak šel boriti za Kveomj. Tako Kitajcem ni ostalo drugega, da si rešijo obraz s »človekoljubno« ustavitvijo topovskega ognja.

Razvoj kvemojske krize je za sedaj brez dvoma uspeh ameriške politike (eden izmed redkih) v živčni vojni s Sovjetsko zvezo. Po tej zadnji ustavitvi položajev pa se pojavljajo tudi možnosti za kak pаметen kompromis. Predsednik Eisenhower je že dejal, da o kaki prepustitvi obalnih otokov komunistični Kitajski ne more biti govora, pač pa bi bila možna demilitarizacija Kveomja na temelju mednarodnega dogovora. Komunistična Kitajska se namreč že od nekdanj pritožuje, da predstavlja moč na Čankajškova posadka na otokih blizu kitajske celine mostišče, ki naj nekega dne omogoči povratek Čankajška na celino. Ta zaenkrat sicer ni verjeten vendar ga ni moč meniti nič tebi nič izključiti za vso bodočnost. Na to sicer zelo daljno možnost se oklepajo upanja Čankajška, ki je prav zato zelo energično protestiral proti predlogom o zmanjšanju posadke na Kveomju, kot prvemu koraku k demilitarizaciji.

Vendar bo na koncu koncev odločil sporazum med velesilami, ako bo do njega prišlo in tudi Čankajšek se bo moral vdati ameriškim »nasvetom«, kajti njegov režim obstoji samo zaradi ameriške denarne, politične in vojaške podpore.

Sedaj pa zopet atomski hrušč

Da pa se svet ne bo z olajšanjem zazibal v nov spanec miroljubnega ugodja, pa je poskrbela vest ameriške atomske agencije, da so njeni občutljivi aparati zaznali serijo atomskih eksplozij v Sovjetski zvezi. Čez nekaj dni je Moskva to vest potrdila, skoraj istočasno ko je poslala zapadnim državam noto s predlogi za konferenco zunanjih ministrov v Ženevi, ki bi se naj bavila s kontrolo atomskega oboroževanja. Kot znano, je v mesecu marcu Sovjetska zveza naznanila strmečemu svetu, da je ustavila svoje atomske poskuse in pozvala ostale velesile, ki imajo atomske bombe, da store enako. Pred to objavo je Sovjetska zveza zaključila večjo serijo svojih atomskih poskusov, dočim so jo Amerikanci in Angleži takrat prav začenjali. Zato so sovjetski predlog odklonili, pač pa so izjavili, da so v bodoče pripravljeni razgovarjati se o skupni ustavitvi atomskih poskusov. Takrat je Sovjetska zveza dosegla brezdvomen propagandni uspeh. Vendar je ta trajal le od spomladi do jeseni, kajti novi atomski poskusi v Sibiriji so znak, da

je ustavitev poskusov spomladi bila le propagandni trik.

Sedaj je sovjetska vlada z novo noto predlagala konferenco zunanjih ministrov, ki bi se naj razgovarjali o atomski razorožitvi. Kot prvi korak bi pa naj ob začetku ministrskih razgovorov v Ženevi obe strani ustavile atomske poskuse. Zaradi slabih izkušenj v preteklosti je bil ta sovjetski predlog sprejet z velikim nezaupanjem. Konferenca bo zelo dolgo trajala in bo zanj potrebno sodelovanje atomskih znanstvenikov. Angleži in Amerikanci predlagajo ustavitev poskusov za dobo dveh let. Ta čas bi bil zadosti dolg za zunanje ministre in njih svetovalce, da se sporazumejo o dejanskih možnostih ustavitve atomskega oboroževanja na obeh straneh ter za sistem mednarodne kontrole. Ustavitev za nedoločen čas bi pa dala Sovjetski zvezi možnost, da ob času, ko bi njej prijal, enostavno prekinje s kakršnim koli izgovorom diplomatske razgovore in začne znova z atomskim oboroževanjem. Povrh tega pa brez vnaprej določenega mednarodnega kontrolnega sistema ni moč verovati da ne bi Sovjetska zveza prikrilo nadaljevala z atomskim oboroževanjem. (Isto velja seveda tudi narobe). Konferenca zunanjih ministrov se bo dne 31. oktobra vsekakor začela pod neugodno zvezdo medsebojnega nezaupanja, kar je najbolj značilni znak hladne vojne, ki že leta divja med obema svetovnopoličnima blokoma.

. . . in pri nas v Avstriji

Državni proračun za leto 1959

Od konca oktobra do božiča se vsako leto dunajski parlament peča z državnim proračunom. To je njegova najvažnejša naloga. Za posamezne dežele pripada ta naloga odgovarjajočim deželnim zborom.

Seve je treba to stvar preje dobro pripraviti in zahteve vseh ministrstev spraviti na skupno državno linijo. Taki razgovori ali pogajanja posameznih ministrov z finančnim ministrom Kamitzom se vlečejo več mesecev.

V teh razgovorih so spravili tudi te dni zahteve in potrebe države na skupni imenovalec, ki bo znašal za bodoče leto v rednem proračunu 37 milijard in v izrednem proračunu 3 milijarde šilingov. V tem izrednem proračunu je menda omenjena tudi podjunska železnica. To se pravi, če bo kaj denarja, bo — če pa ne bo denarja, pa ne bo nič. Bolj verjetno je zadnje.

Ker pa bodo jeseni 25. oktobra 1959 tu-

di državnozbornske volitve, stoji državni proračun tudi že v senci volilne borbe. To se pravi, da vsak minister pač hoče za svoj delokrog dobiti kar največ denarja, da bo mogel čim bolj zadostiti zahtevam svojih volilcev in bo smel zopet računati na njihovo zaupanje.

Priprave za volitve 1959

Socialistična stranka je pričela z novo akcijo pridobivanja novih članov. Veljaki OeVP pa so se minuli teden posvetovali na Semmeringu. To posvetovanje je veljalo predvsem bodočemu proračunu, volilnim parolam za leto 1959 in ozdravljenju strankine blagajne, ki je letos spomladi zadočila hud udarec, ko je javnost razkrila zveze med strankino blagajno in velepodjetjem Haselgruber, ki je medtem moralo zaradi prevelikih dolgov ustaviti svoje obratovanje.

V zaključni izjavi je kancler Raab naglasil trdnost celotne stranke, ni pa povedal, kaj bo stalo prihodnje leto v ospredju volilne borbe.

Ministri potujejo

Avstrijski obrambni minister g. Ferdinand Grad rad potuje, da v inozemstvu študira organizacijo vojske in drugih vojaških naprav. Bil je v Švici, v severnoevropskih državah, seveda tudi v Nemčiji. Sedaj pa se je s svojim državnim tajnikom dr. Stefanijem napotil v Sovjetsko zvezo, da prouči tudi tamošnje vojaške naprave in si ogleda sovjetsko vojsko, kar je vsekakor zelo poučno.

Bolniške blagajne.

Bolniške blagajne še vedno povzročajo glavobol pristojnim ministrom, dočim je oskrba rentnikov, ki so ji zaupani, vedno slabša. Ti pa še naprej plačujejo svoje prispevke, kar v vsej državi nanese nekaj nad dva milijona šilingov letno, pa morajo okrog 5 milijonov zavarovancev oskrbovati. Iz tega nezdravega sorazmerja nastajajo za bolniške blagajne iz leta v leto večje težave. Primanjkljaj pri bolniških blagajnah je znašal za leto 1957 skoraj 32 milijonov šilingov, tekem leta 1958 pa bo ta primanjkljaj narasel na 100 milijonov šilingov. To vprašanje bo trd oreh. Na eni strani stoji mnenje OeVP, da bi morali zavarovani pač prispevati večje vsote ali pa bi morale blagajne bolj varčevati, na drugi strani pa je mnenje SPOe, ki zahteva, da mora država prevzeti bolniško oskrbo rentnikov. Ti rentniki za bolniško zavarovanje ne plačujejo nobenega prispevka — kako bi ga tudi zmogli, saj so njihove rente več kakor skromne, pač pa so bolniške blagajne po zakonu dolžne, da jim nudijo zdravstveno oskrbo.

Odmevi avstrijskega tiska

Pomirljiv, a žal pozen glas

V »Volkszeitung« z dne 5. oktobra 1958 beremo uvodnik državnozbornskega poslanca dr. ing. Ludwiga Weissa pod gornjim naslovom. Je to glas, ki se močno razlikuje od običajnega, že mesece trajajočega protislovenskega hrupa, ki veje iz vrstic tega lista. Ne strinjamo se sicer z vsemi izjavami g. dr. Weissa, vendar z veseljem prinašamo nekaj temeljnih misli njegovega članka, obenem pa obžalujemo, da je ta razsodni glas tako redko slišati, in z ozirom na sedanjí položaj, da se je tako pozno oglašil.

»Od 9. do 18. oktobra bo v Strassburgu jesensko zasedanje Evropskega sveta. Čeprav je na dnevnem redu razprava o popolnoma drugačnih zadevah, je treba računati s tem, da bodo na hodnikih sejne palače ter pri sejah raznih odsekov avstrijskim predstavnikom ponovno stali vprašanja glede slovenske manjšine.

Nobena slovanska država ni članica Evropskega sveta. Ta je sestavljen pretežno iz romanskih držav, razen Turčije in Grčije, ki predstavljata primere svoje vrste. Ta pomanjkljivost je bila deloma omiljena na ta način, da je bil ustanovljen poseben odbor za evropske države, ki pri Evropskem svetu niso zastopane. Ta odbor se bavi v glavnem z zadevami narodov, ki žive onstran »železnega zastera«. V Strassburgu vlada mnenje, da bi Evropa brez slovanskega kulturnega elementa bila na koncu koncev le nepopolna tvorba, kajti ni dvoma, da Čajkovski, Smetana, Tolstoj in Dostojevski spadajo v evropski kulturni krog. Zaradi tega je razumljivo, da posvečajo pozornost tudi slovenskim manjšinam. Pri reševanju manjšinskega vprašanja v Avstriji se torej ne smejo preiti tudi nadnarodni in naddržavni vidiki.

Dr. Weiss sicer stoji na stališču »pravice staršev«, vendar meni, da je nerazumljiv sklep deželne vlade, ki predlaga zvezni vladi, da z zakonskim

celovško »Neue Zeit« naglasi, da se mu ne zdi modro zaradi koroškega vprašanja, ki je po njegovem mnenju »detajlno vprašanje, stavljeni v nevarnost celotnih stikov z obema državama.«

Trezne besede z Dunaja

Osrednje glasilo Socialistične stranke »Arbeiterzeitung« na Dunaju prinaša v nedeljo, dne 5. oktobra članek izpod peresa državnozbornskega poslanca dr. Maxa Neugebauerja, ki sicer skuša zagovarjati odlok koroškega deželnega glavarja, vendar prinaša nekaj objektivnih resnic, ki jih hočemo posredovati tudi našim bralcem. To priznanje dejstev je toliko več vredno, ker prihaja iz ust odgovornega mandatarja ene izmed obeh koalicijskih strank, ki vodita državne posle. Dr. Neugebauer je tudi član parlamentarnega odbora za šolstvo.

»Vprašanje manjšinskih šol na Koroškem.

Državna pogodba nalaga Avstriji obveznost, da za slovensko manjšino na Koroškem uvede osnovnošolski pouk v maternem jeziku, da ustanovi sorazmerno število lastnih srednjih šol in slovenski oddelek šolske nadzorne oblasti. Do izvršitve ten odredb glede šolstva doslej še ni prišlo. Pogajanja o osnutku zakona o manjšinskem šolstvu na Koroškem, ki ga je že pred časom izdelalo prosvetno ministrstvo in vlada predložila, so pokazala, da nazaranja o uresničitvi pravic slovenske manjšine na Koroškem, kot jih predvideva člen 7 državne pogodbe, niso enaka in da bo najbrž treba več časa, kot se je prvotno zdelo, za doseglo sporazuma.

Pogajanja v parlamentu so to vprašanje postavila v ospredje javnega zanimanja. Z vseh strani dežujejo predlogi, grožnje pa tudi sumičenja. Manjšinska vprašanja Avstrijem niso tuja. V podonavski monarhiji jih je bilo obilo, obstajala so pa tudi v prvi republiki. Prvikrat je bil s šolskim odlokom leta 1891 napravljen poskus rešiti šolsko vprašanje v jezikovno mešanih predelih Koroške in sicer z uvedbo »utrakvistične« (dvojezične) šole. V prvem šolskem letu so poleg nemščine uporabljali tudi slovenščino, da otroke slovenskega izvora tako uvedejo v nemščino. Od drugega šolskega leta naprej pa so bile tri ure tedensko določene za slovenščino. Te utrakvistične šole so ostale v veljavi tudi v prvi republiki, ker so odgovarjale določbam St. Germainске mirovne pogodbe. V začetku leta 1927 je obstajalo 86 utrakvističnih šol s 205 razredi. Slovenci so te šole odobraval, kasneje pa odklanjali, ker — kot so oni trdili — jezikovna usposobljenost učiteljev ni bila zadostna in da so te šole postajale vedno bolj in bolj sredstvo za pomenčevanje. Utrakvistične šole so obstajale do leta 1938, načelna socialistična vladavina pa jih je odpravila.

V letu 1945, ko je Avstrija ponovno vstala, je bilo treba šolsko vprašanje nanovo urediti. Pod vplivom angleške zasedbene oblasti je provizorična koroška deželna vlada dne 3. oktobra 1945 izdala šolsko odredbo za jezikovno mešane okraje. Ta odredba temelji na teritorialnem načelu in se njene določbe nanašajo na okrog 100 krajev z dvojezičnimi šolami v okrajih Smohor, Beljak, Celovec-dežela in Velikovec. V teh krajih se izvaja pouk v nemškem in slovenskem jeziku in učenci se morajo naučiti obeh jezikov. Vse politične stranke na Koroškem so to ureditev odobrile.

Pri pogajanjih za državno pogodbo je ta odredba igrala veliko vlogo. Južna meja Koroške je ostala nespremenjena, ozemeljske zahteve Jugoslavije so bile zavrnjene. Takrat je vladalo mnenje, da je s šolsko ureditvijo bil vzpostavljen narodnostni mir. V decembru 1953 je pisala uradna »Kärntner Zeitung« o tem: Uvedba dvojezične šole je bil nastop nove poti. Kdor je kdaj sam doživel, kaj se pravi v enem kraju imeti šole v različnih jezikih, si ponovne oživitve take ureditve ne more želeli. Povsod, kjer vlada tako stanje, se otroci že na povratku iz šole začnajo med seboj zmerjati in pretepati. Na Koroškem nismo nikjer hoteli imeti dveh različnih šol ene poleg druge, temveč smo se odločili za to, da se naši otroci na dvojezičnem ozemlju nauče obeh deželnih jezikov.« Z Nemce na Koroškem je šolska odredba brez dvoma pomenila žrtev, toda sožitje obeh narodov brez napetosti in sovraštva ter preprečitev razdelitve Koroške je bilo vsekakor take žrtve vredno.

Več let ni bilo nobenih težav. Šele ko so nacionalistični krogi zopet dobili pogum za nastop, in posebno potem, ko je Avstrija dobila svojo državno pogodbo, so se pojavili glasovi, ki so bili naperjeni proti »prisilni odredbi«. Domovina, narod in očetnjava so pojmi, ki imajo za vsakogar visoko veljavo, toda tudi drugi narod ima svojo domovino, svoj materni jezik, svojo književnost, ki jih ljubi. Vedno in povsod segata oholost in domišljavost nacionalistov do rase blaznosti. Nekeč so dejali, da je zanje pravica to, kar jim koristi. Skrajneži, ki so vedno lastne »nacionalne potrebe« visoko postavljali, potrebe kakega drugega naroda globoko zapostavljali so uničili mnogonarodno državo Avstrijo, ki bi mogla postati Evropa v malem. Oni so tudi sedaj kalilci miru in zakulisi podpihovalci na Koroškem.

Šovinistični kričaji v Celovcu in Salzburgu

Med najbolj žolčnimi sta zopet »Kleine Zeitung«, ki je prišla na dan z naslovom »Slovenija grozi s hladno vojno« pa napihnjeno vsevedne »Salzburger Nachrichten«, ki so zapisale, da »bo poslabšanje odnošajev z Jugoslavijo Avstrija tudi prestala«, dočim se je koroškemu deželnemu glavarju zdelo potrebno, da v svoji izjavi za

Povest iz pekla: Romanje v Meko

(Nadaljevanje in konec)

V tesnih ulicah svetega mesta se drenja množice romarjev. Živa človeška reka se vali proti največjemu svetišču mohamedancev. Številni osebni in tovorni avtomobili si utirajo pot med telesi. Ozračje je napeto, polno neke svojevrstne električnosti. Množica vrvi, stoka, tu pa tam prereže zrak krik romarja, ki je prišel pod kolesje avtomobila ali je omagal in so ga drugi brezobzirno pohodili. Bose noge stotisočglave množice stopajo preko trupel, umazanije, cunj, ostankov jedi, razbitih steklenic Coce Cole proti templju.

Čim bliže, tem ostrejši postaja smrad, živahnjša govorica ducata različnih jezikov, drenj vedno večji. V »kaabi« so vsi enaki, bogatini in reveži, šolani in neuki, ženske, moški, starčki in otroci, svobodni in sužnji. Vse žene proti svetemu kamnu fanatična vera. Njihova enaka bela romarska oblačila jih delajo pred božanstvom enaka. Toda ko so opravili molitve, ki jih prepisuje koran, se ta enakost neha. Vlada, plantažni bogataš, petrolejski šejk iz puščave, bankir iz Pakistana, odvetnik iz Ankare, časnikar iz Teherana, odložijo svoja bela romarska oblačila in se vsedejo v svoje luksuzne, dolge ameriške avtomobile. Spet so se povrnili v svet...

Siromak, ki peš priroma iz daljnega Afganistana, Sirije ali drugod, pa obdrži romarsko oblačilo na sebi, kajti nima kaj drugega obleči. Na poti so mu pobrali izkoriščevalci vse kar je imel. Ponižno se umakne in zamrma: Po smrti bomo vsi in za večno enaki.

Koranovi predpisi tudi določajo, da mora vsak romar eno noč prebiti v »dolini žeje«. Je to gola puščavska dolina, v kateri je prerok Mohamed na svojem begu prebil 24 ur. Enako mora storiti sedaj tudi vsak verni musliman.

Dve uri hoda je do te doline. V tesni dolini je na kamnitih tleh 80.000 šotorov. Ponoči razsvetljujejo kraj redko posejane svetilke, pravzaprav leščerbe, ki s svojo blede svetlobo dajejo ozki, podolgovati kotanji prav peklenjski izraz.

Kot procesije mravelj se nemo pomikajo trume romarjev v to zadnjo postajo njihovega potovanja. Turški novinar je z nekim egiptovskim kolegom najel en tak šator, da tam prebije noč. Plačati je moral zanj 4 zlate dukate. Družba je bila jako pisana. V enem izmed sosednjih šatorov je bila kraljica nekega črnkega plemena iz Konga, v drugem so se spravili pod streho pastirji iz Sirije. Iz šatora kraljice je bilo slišati od časa do časa njen hripav glas, nato pa udarce biča na golo telo in stokanje mladega dekleta. Toda še pred zoro je neznošen smrad pregnal častnikarja iz njunega šatora. Ko so preiskali bližnjo okoličino, so našli prav za šotorsko steno dve od sonca naravnost scvrtni trupli, na katerih se je paslo na tisoče muh. Bila sta dva romarja, ki ju je zadela vročinska kap.

Iz šatora pastirjev iz Sirije pa je bilo slišati meketanje kozličev, ki so si jih ti

pripeljali kar s seboj za predpisano klavno daritev.

Ko je končno le napočil dan, je vročina naraščala od ure do ure. Kot mora je legala romarjem na prsa, jim dušila sapo, jemala vid in zamegljevala razum.

Končno je bilo dano znamenje za odhod. Odhod se je kmalu spremenil v beg, vsakdo je iskal najbližjo pot iz tega pekla. Zopet so si avtomobili brezobzirno delali pot skozi morje teles. Pri tem se je zgodilo več karambolov, neki tovornjak je prekucnil avtobus. Med roهنenje vozil se mešajo kriki ranjencev. Šele naslednji dan je moč zvedeti za približno število žrtev. Vest zveni kot bojno poročilo: 4000 mrtvih so našli v »dolini žeje«, med njimi so večini ženske in otroci.

Množice romarjev gredo v malo vas Mina, kjer vsak opravi predpisano žrtevno daritev: zakolje mladega kozliča tako, da mu prereže z nožem grlo. V enem samem dnevu mora iti v smrt 150.000 kozličev. Marsikateri romar odšteje svoj zadnji denar za nakup kozliča. Vendar opravi žrtev, ker tako predpisuje koran. Pri tem niti ne za trenutek ne pomisli kako bo prišel domov brez denarja. Bo že Alah poskrbel. Ta množični pokol kozličev je dobrodošla paša za oblake muh, ki obletavajo kraj žrtvovanja.

Ko je pobožni romar opravil daritev,

ZDRAVNIK SVETUJE

Prinašamo tretji in zaključni članek o spinalni paraliz. Opozarjamo na obvestilo o cepljenju na 5. strani našega lista.

V zadnjih desetletjih so se pojavila množična obolenja za spinalno paralizo v Ameriki in Evropi. Ker so posledice te bolezni tako usodepolne, — saj se javljajo v obliki trajne invalidnosti ali ohromitve dihalnih mišic, ki je pri obolenih osebah vezana na daljšo uporabo dihalnega aparata, ali pa konča prej ali slej s smrtjo v bolečinah, so si raziskovalci še bolj prizadevali, zaščititi ljudi pred to nevarno kugo. Ameriški sklad za zatiranje spinalne paralize je podprl izdelavo zaščitnega cepiva z izredno visokimi denarnimi sredstvi.

In raziskovalcem se je res posrečilo odkriti povzročitelja spinalne paralize, takozvane viruse, najmanjša živa bitja, ki merijo v premeru komaj 20 milijonink milimetra. Opisali so v splošnem 3 tipe tega virusa; označili so jih z rimskimi številkami I, II in III. Te 3 tipe imenujejo po njihovih ameriških odkriteljih-virologih tudi Mahoneyjev, Mefi-ov in Saukett-ov sloj. Označene 3 sloje virusa so izolirali in vzgajali v tkivnih kulturah živih celic živali. V ta namen so uporabljali hrčke iz Sirije, miši, podgane in tkivo opičjih ledvic in mod, kjer virus najbolj uspeva. Viruse so vzgojili tudi v kulturah človeških embrionalnih tkiv in v človeških rakastih celicah.

Vzgajanje virusa na živih tkivnih kulturah po načinu ameriških virologov Endera in Mitarba in pridobivanje glavnih treh

pa črna storiti še nekaj: s kamni mora obmetati tri stebre, ki stoje na vzvišenem prostoru ter predstavljajo hudiče. S tem je zadostil postavi in lahko upa, da bo po smrti sprejet v nebesa, kjer ga že pričakujejo »hurije« lepe deklice z mandljevimi očmi.

Romanja v Meko naraščajo iz leta v leto. V času pred drugo svetovno vojno je Meko obiskalo letno okrog 80.000 romarjev, leta 1951 jih je bilo že 120.000 tri leta kasneje 230.000, lani skoraj pol milijona in če bo tako šlo naprej, jih bo kmalu milijon.

Toda v tej množici romarjev je turški novinar že opazil vznemirljive znake. Po opravljenih molitvah pri »kaabi« bogatini odlože romarsko oblačilo ter se odpeljejo s svojimi limuzinami, revež pa mora pešati tolažec se s tem, da bodo na onem svetu vsi enaki. Danes se siromašne množice muslimanov še obračajo zaupljivo k Alahu. Toda kako dolgo še?

Zapadna industrijska civilizacija naglo vdira v mohamedanski svet Afrike in Azije, ki ponekod še živi v srednjeveški zaostalosti in vdano prenaša svojo usodo. Toda arabski delavci, ki pomagajo belemu človeku črpati petrolej iz globlin puščave, bodo nekega dne odložili to ponižnost, kot kažejo upori v francoskih kolonijah. Agenti komunizma so povsod že na delu in ščuvajo k revoluciji. Utegne se tudi zgoditi, da bodo zavrgli Alaha, ki dovoljuje, da žive bogataši na račun izkoriščanih in bednih množic.

Spinalna paraliza

tipov virusa na veliko sta bila predpogoj za izdelavo zaščitnega cepiva.

Prva cepiva se niso kaj prida obnesla, ker virusi v cepivu niso bili zadostno uničeni. Zaradi tega so se cepljene osebe okužile in zbolele za spinalno paralizo, deloma pa tudi umrle. Ameriški znanstvenik Brodie, izdelovalec prvega cepiva, je napravil zaradi tega leta 1935 samomor.

Šele leta 1954 se je amerškemu mikrobiologu in raziskovalcu virusov Jonasu Salk-u, rojenemu 28. oktobra 1914 v New Yorku, posrečilo izdelati zadovoljivo zaščitno cepivo proti otroški paraliz. Po trudnem raziskovanju je izdelal cepivo, v katerem je uničil polioviruse s formalinom in s toploto. Tako se sedaj virusi v tem cepivu niso mogli več razmnoževati in povzročati obolenja. Kljub temu pa so virusi obdržali antigensko sposobnost, to se pravi, da sprožijo v človeškem telesu velike količine obrambnih snovi (po vzbrizgavanju cepiva).

Salkovo cepivo izdelujejo na ta način, da razrežejo ledvice in mode opic vrste rhesus in cynomolgus prav na drobno; spravijo jih v steklenice s komplicirano sestavljenim hranilno tekočino, kjer ostanejo celice omenjenih opičjih organov žive in tudi rastejo. V to tekočino dajo viruse vseh treh tipov, kjer se lahko razmnožujejo nekaj dni pri temperaturi 37° C. Čez nekaj dni pa odvzamejo virusni naplavin (suspenciji-Aufschwemmung) v steklenicah učinkovitost in napadalnost z visoko toploto in s forma-

linom v koncentraciji 1 : 4000. Temu cepivu dodajo potem še majhne količine penicilina in streptomocina, da preprečijo okužbe z drugimi klicami. Da preizkusijo zaščitno delovanje cepiva, cepijo podkožno 12 opic in jim po določenem času vzbizgnejo večkratno smrtno dozo živih virusov. Necepljene opice po takih dozah poginejo, cepljene pa ne smejo pokazati nikakršnih znakov bolezni. Poleg tega cepijo s cepivom, ki je namenjeno za ljudi, še miši in zajce, da ugotovijo množino stvorjenih proo kakovosti zaščitne moči cepiva. Vse te titeles v njihovi krvi, s čimer se prepričajo preizkušnje delajo dvakrat; najprej v laboratorijih privatnih proizvajalcev, potem pa še v državnih laboratorijih. Če pri kakem preizkusu stvari niso popolnoma v redu, zavrzajo vse cepivo, ki so ga izdelali obenem s kontrolnimi vzorci. Toliko o izdelavi prvotnega Salkovega cepiva.

S takim cepivom so cepili leta 1954 in 1955 v Ameriki 10 milijonov otrok. V Nemčiji je bilo cepljenih 50.000 otrok, v Avstriji pa več tisoč, in sicer s cepivom, ki so ga izdelali v Behringovih tovarnah v Nemčiji po Salkovem načelu z majhnim dodatkom aluminijevega hidrooksida. Cepljenje ni imelo kakih neprijetnih posledic.

Po prvih začetnih uspehih, ki so dokazali zaščitno moč Salkovega cepiva, pa je prišla spomladi 1955 iz Amerike pretresljiva vest, da so v Ameriki zboleli otroci, katere so cepili s cepivom, ki so ga izdelali v Cutterjevih laboratorijih v zvezni državi Kaliforniji v Ameriki. Ugotovili so dve sto in štiri slučaje obolenj, ki so bila posledica cepljenja s cepivom, ki so ga večinoma izdelali v Cutterjevih laboratorijih. Od 79 cepljenih otrok, ki so zboleli, je bilo 59 primerov s hromotami, 11 pa jih je umrlo. V rodbinah cepljencev je zbolelo zaradi okužbe od cepljenih otrok 105 oseb, 20 okužb pa je bilo zaznamovati v širši okolici cepljencev. Organizirali so namreč takoj posebno skupino izvedencev za preiskavo sumljivega cepiva ter za obseg okužbe. Dognali so poprej omenjeno število obolenj, analiza pa je pokazala napake pri izdelovanju cepiva in nezadostne kontrolne preizkuse s cepivom pred njegovo uporabo. Cepivo je vsebovalo namreč razmeroma še precejšnjo množino živih virusov, ki so bili še sposobni za razplod. S to ugotovitvijo so na mah dokazali vzroke okuženja, oziroma obolenja.

Po teh tragičnih obolenjih in smrtnih primerih se je ves svet zgrozil. Vse države, razen Amerike in Danske, so za dolgo časa ustavile cepljenje proti otroški paraliz. V Ameriki so prekinili cepljenje samo za 6 tednov. Takoj so izdali stroge predpise glede izdelave in kontrolnih preizkusov, ki so sedaj obvezni pri vsaki izdelavi cepiva. Cepivo, ki ga pridobivajo po sedanjih strogih predpisih, je popolnoma brez vsake nevarnosti, cepljene osebe pa prav dobro zaščitni pred okužbo z nevarno otroško paralizo. Da je Salkovo cepivo, ki ga izdelujejo sedaj po novih predpisih, res dobre kakovosti, priča dejstvo, da je bilo cepljenih v Ameriki z novim cepivom 200 milijonov oseb brez vsake neizgode.

(Konec prihodnjic)

FRAN ERJAVEC, Pariz:

209

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Toda tedaj so se razširile po Celovcu vesti, da se bližajo od raznih strani cesarske čete, ki naj bi zopet pregnale sovražnika. Te vesti je podkrepljalo še dejstvo, da so Francozi ukazali Celovec močno utrditi in so v ta namen tudi odredili, naj se podro razna poslopja ob mestnem obzidju, jarek okoli mesta so pa po 22 letih vnovič napolnili z vodo. Mesto Massenove divizije so začeli prihajati na Koroško tudi novi francoski oddelki, ki so pa nastopali časih precej nasilno. Rožanski dekan Mič je n. pr. poročal na škofijski ordinarijat, da je prišlo 2. IV. čez Ljubelj 40 francoskih konjenikov, ki so v Brodih vlomili celo v tabernakelj, odnesli ciborij ter srebrne posodice za sv. olja in izropali v okolišju več oseb, nato pa več dni popivali po Kožentavri. Seveda je popadel Celovčane nov strah in mnogi so začeli že tudi bežati na razne strani. Na Gornjem Koroškem (po dolinah rek Möll in Lieser) so se tedaj res vršila nagla premikanja avstrijskih čet. Francoski poveljnik v Špitalu jih je pa mnogo precejeval in je mislil, da se pripravljajo na napad, toda v resnici so se tudi te le umikale s Tirolske in se skušale pretolči na Gornje Štajersko.

Na Dunaju so tiste dni že prevladale mirovne težnje in nadvojvoda Karel je dobil pooblastilo, da sklene premirje. To je bilo podpisano v Judenburgu za čas od 7. do 13. IV. 1797. Hitro po premirju se je pa avstrijski položaj prav vidno izboljšal. Nadvojvodu Karlu se je bilo posrečilo zbrati novo vojsko okoli 48.000 moč z 210

topovi in druge avstrijske čete so na velikanskem loku od Reke čez Semmering na Južno Tirolsko dosegle mnoge vidne uspehe in pregnale Francoze skoro z vse Tirolske, a v gornji Italiji je nastal za francoskim hrbtom pravi upor. Glede na to se je umaknil francoski general Joubert s Tirolske preko Lienza do Špitala (9. IV.) ter držal zasedena tudi Sachsenburg in Gmünd, a glavnina avstrijskega severnotirolskega vojnega zbora mu je sledila do Greifenburga, drugi oddelek je bil pa napoten v Gornjo Žiljsko dolino, od koder je poslal straže celo do Tolmezza, da bi vznemirjal tiste Joubertove oddelke, ki so morali hiteti čez Pontabelj v Italijo krotiti tamonje upornike. Z glavnino svoje divizije je pa odšel Joubert ob koncu premirja iz Špitala v Celovec, kamor sta prispela v istem času (6. IV.) tudi general Bernardotte iz Ljubljane z 10.000 možmi ter general Serrurier s par tisoč možmi iz Beljaka. Tako se je torej zbralo drugi teden meseca aprila okoli Celovca vnovič nad 15.000 mož francoske vojske, ki je imela nalogo varovati umikanje Bonapartejeve glavnine z Gornje Štajerske na ugodnejše položaje ob Muri, Dravi in po Karavankah, ako bi se izjalovila že v teku se nahajajoča mirovna pogajanja v Leobnu. Za prehrano te vojske je tudi morala skrbeti seveda spredaj navedena celovška vlada pod Enzenbergovim predstvom. Te čete so bile pa že precej bolj zahtevne nego poprej Bonapartejeva glavnina, toda Enzenberg se je pogumno upiral pretiranim francoskim zahtevam, ne boječ se tudi groženj. Ko so mu Francozi grozili, da ga celo ustrelé, jim je nekoč neustrašeno odvrnil, da bo maščevalo njegovo glavo 40.000 okoliških kmetov. V celovski okolici se je namreč tedaj res izoblikovala cela vrsta oboroženih vaških skupin slovenskih kmetov, ki so v krogu, oddaljenem pri-

bližno eno uro hoda od Celovca, zaprle mesto in lovile vojake, ki so poskušali pleniti v okolici. Izročale so jih francoskim vojaškim stražam v Celovcu in tem je bilo to celo všeč, ker so bili ti pohajči večidel Italijani, katere so pravi Francozi vprav prezirali. Enega takih pohajčev so kmetje celo ubili in Enzenbergu se je bilo le z velikim trudom posrečilo, da je odvrnil hudo francosko kazen. Na splošno se je pa obnašala francoska vojska ob priliki vse te prve okupacije skoraj brezhrebno, tako da je zapustila v vseh krogih najugodnejše spomine, dočim jih je slikala avstrijska propaganda poprej kot prave krvoločne zveri.

Navzlic vsej uvidnosti francoskih okupatorjev je pa čutila Koroška vojno s Francijo že od leta do leta hujše. Že spredaj smo slišali, da se je bil cesar Franc II. ob pričetku vojne obvezal nositi dve leti sam vse stroške zanjo. To obljubo je tudi izpolnil, toda vojna se je vlekla še dalje in že za l. 1794. so razpisali prisilno 3½ odstotno vojno posojilo, za katero je morala Koroška podpisati 208.377 gld, razen tega so pa mnogi bogataši podpisali še velike prostovoljne prispevke. Še bolj so narastla vojna bremena v naslednjih letih, tako da je bilo potem za prihodnjih pet let odrejeno novo 5% vojno posojilo na vse plače in pokojnine, kar je vrglo 1.174.931 gld, a dežela je morala plačati še posebej 147.291 gld prispevka za pripravo. Kmetje so bili jako prizadeti tudi s tem, da so morali prepeljavati pratež za čete, ki so korakale skozi Koroško v Italijo, in oddajati velike množine sena, ovsa, rži in živine po močno znižanih cenah (v Beljaku in v Celovcu so bila tedaj osnovana tudi velika vojaška skladišča), a še teh niso dobili plačanih v gotovini, temveč v 4% zadolžnicah.

(Dalje prihodnjic)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

DVE IGRI...

Po stenah so bili nabiti lepaki; rdeče in črne črke so se prelivale na belem papirju, kakor čolnički na valoviti morski gladini. Vabilo... besede so se ponujale, najraje bi poskočile raz stene in se zapile človeku v meso. Močne barve so ustavljale cele gruče ljudi.

Vabilo... kulturna prireditelja... ob treh v nedeljo...

Dobrodošli...

V nedeljo popoldan: deset minut čez tri se odpre zagrinjalo; začne se igra; igralci so malo razburjeni; a že po prvih besedah izgine notranji trepet; igrajo ubrano, premišljeno, počasi... Tako jih je režiser naučil. Čez dvajset minut pade zagrinjalo. Kratko ploskanje. Konec prvega dejanja. Vse v najlepšem redu. Igralci se tapljajo po ramah. Krasno! Še dve dejanji...

Zopet utihne morje ljudi. Igra se nadaljuje; postaja napeta... kako se bo končalo? Odprta usta zijajo na oder. Tedaj se zadaj škripavo odpro vrata; zaletavajoč se od enega durnika v drugega prilomasti v dvorano Gaber; pijan je, slinje se mu cedijo po nepobitni bradi. Gabra pozna vsa fara, pa ne ravno ne od najlepše strani; Gaber je bil čudak, delal je kratak čas ljudem po gostilnah. Postopači so bili njegovi najboljši poslušalci. Vsaki njegovi besedi so se smejali — kakor neotesane klade... vsi drugi so se obračali proč; pomilovali so ga. To ga pa je jezilo. Zato jim bo danes Gaber pokazal, kdo je! Poslušala ga bo vsa dvorana; njegov glas bo odmeval od sten... prekleto: danes me boste vsi poslušali in to med igro; pred vrati sicer stoji orožnik, a brez strahu! Tačas ne bo pazil, saj ne bo nič videl... ne sme...

V zadnjih vrstah so sloneli med stoli gledalci, ki so Gabra z veseljem pozdravili; umazane vlačuge so se oprijemale moških, nekaj fantov in deklet pa si je šepetalo no-rosti, drugi so se objemali. Ko so zagledali Gabra, so vsi izbruhnili v smeh. To sta rastla v pijanico moč in ponos: vsi ti so z menoj, radi mene se smejijo! To se mu je dopadlo. Kako naj jim to poplača? Saj res, škoda da ne zna kake prav lepe pesmi...

Razkoračil se je med stoli. To bo pesem. — Vendar je iz smrdljivega grla izkašljaval le nekaj živalskih zvokov, ki so v hrupu kmalu utonili. Ljudje so začeli obračati glave nazaj, moški so nekaj godrnjali, ženske majale z glavami. Mladci so se krohotali v pest: smešen je ta Gaber, moraš se mu smejati. Svojega pravega namena pa Gaber še vedno ni in ni mogel doseči. Ljudje so še naprej zvesto sledili igri in se niso dali motiti. To je Gabra ujezilo. Pograbil je stol in ga loputnil v vrata, da je z donečim hruščem padel na tla. Dvorano je napolnil nov nemir; v ljudeh je vedno bolj rastla nevolja. Nekaj moških glasov se je obregnilo:

JULES VERNE:

46

Potovanje na *Luna**)

— Vidiš, stari Maston, mu je dejal, mojih besed ne smeš napak razumeti; veš, prijateljsko ti povem, da si za obisk na luni preveč nepopoln!

— Nepopoln! je vzkliknil junaški invalid.

— Da, vrli prijatelj! Pomisli, če bi zgoraj naleteli na prebivalce! Mar bi jim hotel ti biti živa in klavarna priča o tem, kar se godi pri nas na zemlji. Ali bi jim res rad pokazal, kaj je vojna, in povedal, da uporabljamo svoj najboljši čas za to, da drug drugega požiramo, grizemo in si pohabljam roke in noge, in sicer na zemeljski obli, ki bi lahko hranila sto milijard prebivalcev in kjer jih je komaj dvanajst sto milijonov. Da, da, vrli prijatelj, zaradi tebe bi nas postavili pred vrata!

— Toda če boste prispeli vsi razbiti, je odvrnil J. T. Maston, boste prav tako nepopolni ko jaz.

— Seveda, če, je odgovoril Michel Ardan, ampak to se ne bo zgodilo.

In res se je poskus, ki so ga za vajo tvegali 18. oktobra, sijajno posrečil in zbudil popolnoma upravičene nade. Ker je

„Tiho bodi, ali pa se izgubi ven...!“

»Gobec mu zavežite, kladi neumni...!«
Zadaj sedeči so se režali. Gaber se je divje zakrohotal, tako da se je moral prijeti za trebuh. Posrečilo se mu je, kar je hotel: ljudje so se jezili; kar glasno so se prerekli; nekateri so vstajali s sedežev. Igralci na odru so onemeli; a le za hip... Niso vedeli, ali naj nehajo. A že v naslednjih trenutkih so se znašli. Igrali so naprej kakor bi se nič ne zgodilo. Vsa čast jim!

Konec dejanja je pomenil za vse oddih. Toda komaj se je zastor dobro zaprl, že se je zagnal mož z belo srajco v Gabra:

»Poberi se ven... ven... marš...!«

Pograbil ga je za vrat in ga tiščal proti vratom izhoda; krepki kmečki prsti so se zajeli v kosmato dolgo golšo. V istem hipu se je iz drugega kota vsula gruča šolarjev; vpili so, se zaganjali v pijanca, odpirali na stežaj vrata. Kar mrgolelo je. Sledili so sunki in prerivanje. Vseposvoda vpitje, dreganje, razburjenje. Od vseh krajev so letele brce in Gaber je sfrčal skozi vrata.

Vrata so se zaloputnila v dvorani je vladala smrtna tišina do konca igre...

Po tistem nesrečnem poletu se je Gaber streznil; ni več čutil jeklenega prijema okoli vratu, pač pa je vrel v njem srd, kajti osramotili so ga, pa še kako! Da so se ga dotikali moški, to bi še že prenesel, saj jih je motil. Toda, da so se ga lotili tudi otroci — cela tropa jih je bilo, — kakor mlada vojska, ne to Gabru ni šlo v glavo. Kakor slabotnega psička so ga postavili pred dur. Zakaj, zakaj ni zamahnil z rokami, zakaj ni pritisnil tistega Vančka ob steno, da bi mu zdrobil kosti. Prekleto žganje! — Pa vendar še ni prepozno, se je domislil; še no-coj mora nekaj storiti... Mora... Maščevanje, ne enkratno, stokratno. Skozi mesece bodo govorili o tem po vseh krčmah, po senožetih, da so ga otroci ven vrgli! Kako se bo znebil te sramote...? Bolj in bolj je raste v njem sklep, da se bo maščeval še danes.

V gozdu se bo skril; tam bo čakal; morda pride kdo mimo; morda celo Vanček, predrznje? Zdaj se je Gaber spomnil: tod mimo mora priti, saj to je njegova pot domov.

Med grmovjem si je poiskal gorjačo; ne bo se zlomila; se da upogniti. Zadovoljno jo je ogledoval in se režal, da so se zasvetili zobje. Ob koncih jo je obrezal z nožem; mora biti ročna; treba jo bo sukati...

Nato se je vsedel za štor, se naslonil na hlood in čakal.

Čez uro so se na ovinku pokazali prvi ljudje, igre je bilo konec. Ljudje so se razkropili, vsak po svoji poti. Zdaj se mora posrečiti! Gaber je počenil za smreko in zapil oči na pot. Nekdo prihaja! samo dve ženski. Klepetali sta, — kaj, Gaber ni mogel razumeti, pa bi rad... Prišli so

Barbicane hotel dognati učinek odbojne sile v hipu, ko zapusti izstrelek topovo cev, je dal pripeljati iz arzenala v Pensacoli možnar kalibra 32 palcev (0,75 cm). Postavili so ga na obalo zaliva Hillisboro, da bi granata padla v morje, ki bi padec ublažilo. Preizkusiti so hoteli le stresljaj pri odstrelu, ne pa udara na zemljo. Za ta zanimivi poskus so najskrbneje pripravili votlo granato. Stene so obložili z debelimi blazinami, pritrjenimi na mrežo vzmeti iz najboljšega jekla. Pravo, mehko gnezdo so pripravili.

— Škoda, da ne morem vanj! je obžaloval J. T. Maston, ki zaradi svoje postave pustolovščine ni mogel tvegati.

V to prelepo granato, ki se je zapirala s pokrovom na vijak, so pustili najprej veliko mačko, potem pa še ververico, ki je bila last dosmrtnega tajnika »Topniškega kluba« in mu je bila posebno pri srcu. Hoteli so se prepričati, kako bo ta živalca, ki skoro ne pozna vrtočev, poskusni polet prenesla.

Možnar so napolnili s sto šestdesetimi funti smodnika, vložili granato in ustrelili. Izstrelek se je hitro pognal v zrak, zarisal veličastno parabolo, dosegel višino do 1000 čevljev in v krasni krivulji izginil v valovih.

Koj nato je odplul tja čoln; spretni potapljači so planili pod vodo in pripeli vrvi

možje; molčali so in drsali z nogami ob pesek. Nato zopet ženske, dekleta, fantje, otroci so se držali odraslih. Vsem se je mudilo. Gaber je napenjal oči, da bi našel med njimi obraz, ki ga je iskal. Toda Vančka ni bilo. — Slabo vest ima, je pomislil Gaber, pa se me izogiblje. A ne boš mi ušel, pomnil boš, kdaj si skočil v Gabra in ga vlačil za obleko!

Gaber je natanko preračunal svoj načrt in čakal. Toda po poti ni bilo nikogar več. Menda so zadnji že odšli, je podvomil. Bilo je torej zastoj? Ravno se je dvignil, da bi odšel, ko se mu je zazdela, da vidi Vančka; tam na ovinku... Res, on je! — Gaber se je naglo potuhnil in trdneje oprijel palico.

Vanček je tisti večer čutil, da je neumno ravnal; preveč je bil pogumen in vnet. Na pragu je ujel Gabrov pogled. Bil je grozen, kakor kačji. Napolnil je mlado srce s strahom.

Po končani igri se Vanček ni upal na pot; ljudje so hitro odšli — in ostal je sam. — Kam nij se vtakne? Najraje bi počakal do drugega dne. Takrat bi bilo varneje po gozdu; bil bi spočit, močan...

Čakal je dolgo, potem pa ga je privabilo vpitje pijancev iz krčme. Vanček se je zazdela, da čuje iz sobe razgrajanje Gabra; kako vpije...! vse prevpije...! Vanček je napenjal ušesa; to je Gabrov glas. Na varnem je, je preudaril. — Kakor splašen zajec se je zmuznil mimo hiš — in bežal. Kmalu se je utrudil in stopal je počasneje. — Na velikem ovinku je nehote obstal; menda je zaslišal pokanje vej? Saj ni nič! Danes sliši vse dvakrat in trikrat, si je rekel. Čevljev se mu je odvezal. Naslonil je nogo ob plot... Le na pol je še razložil, kako je v gozdu nekaj temnega izginilo za vejevjem; srna je bila, pasla se je ob poti in on jo je splašil. Zakaj je vendar tako dirjal? — Zavezal si je čevljev, zdaj je šlo veliko laže.

Vanček se je bližal smreki, za katero se

MIHAIL ZOŠČENKO:

Nervozni ljudje

Pred kratkim je prišlo v našem stanovanju do pretepa. No, če bi bil samo pretep — bila je prava bitka. Na vogalu Glazove in Borove ulice.

Ljudje so se pošteno mlatili. Malo je manjkalo, pa bi invalidu Gavrilovu sneli še ostanek glave z ramen.

In vse to samo zato, ker so vsi postali zelo nervozni. Za vsako malenkost se vznemirjajo. Potem pa se mlatijo kot v temi.

Pravijo sicer, da ljudje po državljski vojni vedno izgubijo živce. Morda je to res, le da invalidu Gavrilovu ta teorija ne bo zacelila glave.

Prišla je tako na primer stanovalka Marija Vasiljevna Ščipcova ob devetih zvečer

na okrog. Od trenutka, ko so živali zaprli, do trenutka, ko so pokrov odvili, ni minilo pet minut.

Ardan, Barbicane, Maston in Nicholl so sedeli v čolnu in opazovali to početje z zanimanjem, ki ga kaj lahko razumemo. Komaj so odprli izstrelek, je že skočila iz nje ga mačka, nekoliko opraskana sicer, vendar pa zelo živahna in nič ni kazalo, da se vrača s potovanja po zraku. Toda verice ni bilo nikjer. Iskali so jo, pa niso našli nobenega sledu o njej. Treba se je bilo sprijazniti z resnico. Mačka je bila sopotnica požrla.

J. T. Mastona je izguba uboge verice silno užalostila in sklenil jo je vpisati na seznam mučeniških žrtev znanosti.

Naj bo že kakor koli, po tem poskusu niso več omahovali in se niso ničesar več bali; sicer so po Barbicanovih načrtih morali izstrelek še izpopolniti in učinek odbojne sile kar se da ublažiti. Čakali so torej samo še na odhod.

Dva dni nato je prejel Michel Ardan od predsednika Zveze pismo. Ta počastitev mu je šla posebno k srcu.

Kakor nekoč njegovemu viteškemu rojaku markiju La Fayetteu, je vlada tudi njemu podelila naslov državljana Združenih držav Amerike.

(Dalje prihodnjič)

je skrival Gaber. Korak mu je zastal, kaj je vendar? Opazil je nekaj črnega, kot da bi se srna ujela v grmovju. Ravno je stopil s poti v mah, da bi potegnul žival iz zanke, ko je Gaber planil na dan... Vančka je pahnilo v srce; kri mu je zastala v žilah. Proti njemu se je koračilo dvoje silnih lopatastih nog, dvoje zverinskih oči ga je iskalo... Prihajalo je zmiraj bliže. Dolgi prsti so segali po njem... Vanček ni utegnil misliti; bil je kot okamenel... Vanček se je prebudil iz groze, iz omotice in se poglaval navzdol. Tekel je, tekkel. Vanček, zdaj le urno! Teci, teci, Gaber jo piha za tabo; v njem gori; vzdiguje palico. Glej, da se ne spotakneš ob korenini, da ne padeš... kaj se oziraš, zakaj omahuješ...? ne moreš več...? In jočeš in ihtiš...? Zakaj jočeš...? in se treseš...? Ne jokaj, tudi Gaber že omahuje...! Gaber se je spet povzpnel in se poglaval za dečkom. Gaber je, loveč sapo, dvignil težko palico in jo zalučal. Zadel je Vančka v nogo, da je deček omahnil in padel.

Po gozdu se je razlegal strasten krik. Gaber je prilomastil do ležečega dečka. Pijanec je bil izčrpan, a strast po maščevanju mu je vlivala novih moči. Pograbil je za palico in začel udarjati po dečku. Strast je v njem naraščala z vsakim udarcem... Jih imaš, imaš dosti? Nimaš! Tu, tu, da bo koža štrkala od tebe, pes mali... štrkati mora koža, lupiti se...

Gaber je udarjal vedno bolj in bolj... vse eno mu je bilo, kam je zadel...

Šele, ko je palica zadela ob štor in se prelomila, je odnehal. V pijanem zmagoslavju se je odmajal naprej.

Še tisti večer so ljudje Vančka našli in ga prepeljali v bolnico. Po dveh dneh so zdravniki jeli upati na njegovo ozdravitev.

Čez tri dni pa je bil v fari pogreb. Po kopali so Gabra; pijan se je vračal domov, pa je telebnil v po deževju narasli jarek in utonil.

F. L.

v kuhinjo in pričela prižigati kuhalnik. Ženska pije čaj in si deva obkladke.

Prišla je torej v kuhinjo, vzela kuhalnik in ga pričela prižigati, on pa, vrag ga vzemi, se noče vžgati.

Marija si misli:

»Kaj za vraga se ne vžge! Da ni morda sajast?«

Pomisli tako in vzame v levo roko krtačko, da bi ga očistila.

Vzela je tako krtačko v levo roko, da bi očistila kuhalnik, ko se je pojavila v kuhinji druga stanovalka, Darja Petrovna Kobilina, lastnica te krtačke, pogleda kaj je sostanovalka vzela, in pravi:

— Tole krtačko, spoštovana Marija Vasiljevna, vrnite takoj na njeno mesto!

Na te besede je Ščipcova seveda vzklopela in je zabrusila nazaj:

— Slišite, pravi, Darja Petrovna, da bi vam v grlu obtičala tale vaša krtačka! Gabi se mi, pravi, da bi se je sploh dotaknila, kaj šele da bi jo vzela v roke!

Na te besede je seveda vzklopela tudi Darja Petrovna Kobilina.

Pričeli sta se tako medsebojno pogovarjati. Dvignili sta hrup, krik, tresk.

Ko je slišal ta hrup, se je pojavil tudi mož, Ivan Stepanovič Kobilin, lastnik krtačke. Močan možakar, sicer že malo trebušast, ampak tudi nervozen.

Pojavil se je torej tudi ta Ivan Stepanovič in dejal:

— Kot slon, pravi, kot se reče, garam v zadrugi za dvaintrideset rubljev in nekaj kopejk, smehljam se, pravi, strankam in jim merim klobase, in s tem denarjem, pravi, s tem trdo prisluženimi groši si kupim krtačko in nikakor ne bom tako rekoč zunanji osebi dovolil, da bi to krtačko uporabljala.

Nato se je ponovno vnel prepir in razprava okoli krtačke. Seveda so vsi stanovanci privreli v kuhinjo. Ljudje so se vznemirili. Pojavil se je tudi invalid Gavrilov.

— Kakšen je to, pravi, prepir brez pretepa?

(Konec na 6. strani)

„Demokracija“ v dejanjih

Na Koroškem se odigrava vse v znamenju demokracije. Podvska železnica že puha na papirju po vseh pravih demokracije nad 30 let, ceste so asfaltirane tam, kjer pač so. Sedaj je edino vprašanje svetovne važnosti, kako odstraniti slovenščino iz koroških šol.

Tu pa so se vpregli šolniki, orožniki, uradniki, cariniki in veleposestniki na isti liniji.

Imamo vrsto šol, kjer so šolniki v razredu z vso silo vplivali na učence, da se odjavijo od slovenskega pouka. Imamo služaje v Vrbi in Rožku, kjer so slovenski otroci svoje starše s sklenjenimi rokami prosili, da podpišejo odjavo od slovenskega pouka, če ne se morajo bati svojih lastnih učiteljev.

V znamenju demokracije je občinski tajnik izpolnjeval vse odjave, kjer ni bilo zapisano samo otrokovo ime, marveč tudi rojstni podatki in so starši imeli le še »naloge«, da odjavo podpišejo.

Imamo konkretna dejstva, da je gospodarski mogočnik v Rutah prisilil vse starše, med temi tudi bivše internirance koncentracijskih taborišč k odjavi; nato je kriminalna policija raziskovala prvi gozdarjev pritisek z edinim praktičnim rezultatom, da ga je še stopnjevala.

Pred nami na mizi je pa tudi izjava slovenske matere šestih otrok, ki je učitelju sporočila, da je pač materina jezik njenih otrok slovenski, da je ona kot katoliška mati dolžna po 4. božji zapovedi skrbeti tudi za materinski jezik, da ona noče rušiti avstrijske državne pogodbe in da naj vendar tudi učitelji na šoli vzamejo ta dejstva na znanje.

Znano nam je dejstvo, da je rajonski inspektor Moser Andrej v Miklavčevem zadnje tedne svojo službo vršil z obiski od hiše do hiše in zbiral odjave od pouka slovenščine.

Znano nam je, da so delavci firme Glawar v delovnem času hodili od hiše do hiše in vršili propagando za odjavo od slovenščine.

V znamenju koroške demokracije se bo v prihodnjih dneh glasilo, da se je po vseh šolah odjavilo 80, 90 in 100 odstotkov od »prisilnega pouka« slovenščine.

Ko rajajo po deželi gospodje Einspieler in Jordan in označujejo vse one, kateri odjavijo svoje otroke od pouka slovenščine za »heimattreu«, vse druge pa za izdajalce države in domovine, tedaj varnostna direkcija nima nobenega povoda, da bi postopala proti njunim organizacijam, Heimattienstu in drugim, češ da so njih družvena pravila v redu.

Ne moremo pa preko dejstva, da je deželni glavar osebno pozval 1. 10. 1958 direktorja varnostne direkcije g. dvornega svetnika dr. Odlaska, da naj ne prebira le pravila teh organizacij, marveč preveri njih dejavnost kakor je to zapisano v § 5 člena 7 avstrijske državne pogodbe. Toda potem vse tiho je bilo...

Ne more biti naloga demokracije le, da daje pravice, njena naloga je prav gotovo tudi, da ščiti sama sebe pred zlorabo. Na Koroškem pa so pod krinko »pravice staršev« in »volje ljudstva« z vsemi sredstvi vprizorili hujše nasilje na starše, kot so to napravili Francozi pri volitvah v Alžiru, kjer so tudi dosegli skoraj koroški odstotek.

Nihče v deželi in še mnogo manj v zunanem svetu ne more verjeti tem številkam, ker tudi nihče ni imel kontrole. To glasovanje se je odigravalo pod takimi okoliščinami, da je v največjo sramoto demokracije in najnasilnejše reševanje manjšinskega vprašanja.

KAZAZE

(Z izselitvijo so grozili)

Tudi pri nas je bila izvršena »pravica staršev«. Neki trgovec je popustil svojo kramo v štacuni, lazil od hiše do hiše ter prodajal vse drugačno blago iz zaloge Hitlerjevih rabljev: Tistim, ki niso hoteli podpisati odjave od slovenskega pouka, je grozil z izselitvijo...

Pritrjevali so mu njegovi pajdaši, lovski bratci iz Sinče vasi, ki so v zadnjih dneh hodili s puškami okoli, vendar je srnjad in druga divjačina bila vendar pred njihovimi krepeci. Po gostilnah so delali »štimungo«, kot se je še spominjamo iz časa »tisočletnega rajha«.

CELOVEC

V Celovec je prispela nova pošiljka Salzkovega zaščitnega cepiva proti otroški ali spinalni paralizi. Od 6. oktobra naprej se že vrše zaščitna cepljenja otrok v Mutterberatungstelle, Lidmanskýgasse 20 in sicer za otroke v starosti od 1. do 6. leta in od 14. do 18. leta in, ki ne obiskujejo nobene šole. Od ponedeljka naprej se bodo zvrstili po abecedi in morajo prinesiti s seboj plavo cepilno karto.

Otroci, ki obiskujejo šole in otroške vrtce, bodo cepljeni v njih šolah.

ŠT. JAKOB V ROŽU

(Sadovi protislovenske gonje)

Kaj pomagajo vse lepe besede o »Elternrecht«, o enakopravnosti, o razumevanju, če pa je nekaterih poklic prav ta, da sejejo sovražstvo in hanečevanje do vsega slovenskega in začijo uničiti vse, kar diši po slovenskem.

Sadovi te vzgoje k sovražstvu so se pokazali posebno v zadnjih dneh, ko so zastopniki vseh strank kar tekmovali, kdo si bo pridobil največ zaslug za Heimattienst, da mu bodo v spomeniku pri »Haus der Heimat« postavili spominsko ploščo: kdor bo največ otrok odvrnil od slovenskega pouka.

Tako je neki P. M. iz St. Petra dne 25. sept. vprilo več ljudi izjavil: »Slovinci vsi slišijo na »paum« (drevo) obešeni, da bodo weg prišli!« Seveda bi moral biti obešen tudi on, ker je Slovenec po očetu in materi in nemški sploh sloven zna. Pa tu je potem neka dečva rekla: »Če bodo vsi Slovenci obešeni, kdo bo pa potem tvoj avto stran vlačil.« Avto se mu namreč večkrat pokvari, pa so potem Slovenci dobri za pomoč. P. M. je postal naenkrat veliki bojovnik proti svojem materinemu jeziku in je hodil po hišah, da bi otroke odjavili.

Med drugim je tudi rekel: »Saj prej tudi ni bilo slovenskega pouka.« Med Hitlerijo ga res ni bilo, toda to je minulo. Pa si mnogi v St. Jakobu zopet želijo nazaj zanje »zlate« čase.

Učenec glavne šole Gerhard je 5. oktobra pri cerkvi nekega fanta, ki ga je vabil, da naj gre z njim k sv. maši, ozmerjal: »Du windischer Teufel!« Nato pa tale Gerhard k maši ni šel.

Kateri so bili najhujši agitatorji po vseh, bomo še poročali: Najbolj pa so se vrgli na St. Jakob in ga obdelovali tile gorečniki: Baumgartner, Janach, Kulnig, Sternard, Rauter (Kramarič) in Ernst Janach, gostilničar in kinopedjetnik. Nosili so v hiše že razmnožene odjavnice, ki jih bo seveda potem štemplal g. Janach. Nekateri otroci so kar rekli: »Bo že g. Janach vse oskrbel.« G. Janach si sploh privzema voditeljsko vlogo v protislovenski gonji v St. Jakobu.

Če se ti gospodje tako potegujejo za »Elternrecht«, zakaj pa ne upoštevajo volje slovenskih ali nemških staršev in zakaj tako pritiskajo nanje in jih z vsemi sredstvi skušajo ustrahovati? Da pa je moral biti res velik pritisk, dokazuje to, da je res mnogo staršev odjavilo otroke, od katerih ne bi nihče pričakoval. Da, to so trenutni uspehi: Toda ali je to »služba domovini«? Prepričani smo, da je tako delo zelo v škodo domovini.

V soboto, 4. oktobra, ki je kot prva sobota Mariji posvečena, je Marija vzela k sebi Stornikovo Cito iz Leš. Starja je bila osem let in vseskozi boleha, da ni mogla hoditi. Toda bila je kljub temu ljubezen družine in oče in mati sta ogromno žrtvovala za zdravje in pokazala, kaj je treba žrtvovati za otroka.

Letos jo je oče vzel tudi s seboj v Lurd, ko je bilo veliko slovensko romanje in si je s tem naložil veliko žrtev. Toda zaupal je v Marijo. Cita je tam tako lepo molila in slovensko prepevala, da je bilo gotovo to Mariji všeč in je hotela tega dobrega otroka imeti pri sebi. Ni je tam ozdravila, kakor sv. Bernardke tudi ne, ampak jo je napravila srečno na onem svetu, pa jo odrešila vsega zemskega trpljenja in bolezn.

Pogreb v ponedeljek popoldne je pokazal veliko sočutja s Stornikovo družino. Belo cvetje je zakrilo njen grob, duša pa uživa vonj nebeškega cvetja Marijinega vrtca.

Stornikovi družini naše iskreno sožalje!

RINKOLE

(Po Rinkolah se ponoči plazi agent.)

Nove vrste kupci se sedaj pojavljajo po naših vaseh — kupci naših otrok — šolarjev.

Tudi v Rinkolah se je v temi — ker se svetlobe boji — priplazil tak agent in nagovarjal k prodaji šolarjev za samo nemški pouk. Obljubil je, da tisti kolek — štempelmarko — za 6 S plača sam.

Torej 6 S je vreden naš otrok, toliko kakor četrt vina ali dva zavitka tobaka — seveda je pač slovenski otrok. Toda oče in mati, ki svojega otroka ljubita, ga za ves denar na svetu ne bosta prodala.

Ta agent je iz Vogrč. Vsi ga poznate. Da se v temi plazi po vasi, je najbrž navajen še iz Hitlerjeve dobe, ko je zvečer hodil pod okna poslušat, kaj govorijo in kakšen radio poslušajo. Sedaj pa gotovo zopet pričakuje Hitlerja, da mu bo dal medaljo ali ga postavil za župana, da tako navdušeno agitira proti slovenskemu pouku.

Sam sem že mislil, da bi zbral nekaj denarja, da bi popravil njegovo hišo, ker me je kar sram, kadar grem mimo nje, pa sedaj vidim, da ni treba, ker ima toliko denarja, da hoče vsem, ki odjavijo slovenski pouk, kupiti toliko, po 6 S. Ne vem pa, ali ga ima sam toliko, ali ga dobi drugod.

Slišal sem, da je hodil tudi po Vogrčah po hišah, tam dajal pole in kolke — štempelmarke — in agitiral. Neki kmet ga je vprašal, kaj pravzaprav hoče in je rekel, da bo slovensko »čisto weg«. Ljudje se čudijo, da ga sram ni, ko hodi v slovenske družine agitirati za povsem nemški pouk. Sicer pa se mora OeVP, katere zaupnik je, predvsem njemu zahvaliti, da je agitacija proti slovenskemu pouku v Rinkolah in Vogrčah tako slabo uspeša.

Kmet in družinski oče

GLOBASNICA

(Zadnja pot preč. g. župnika Ivana Sekola)

Bilo je to v sredo, dne 24. kimavca t. l. Toplo sonce je kmalu razgnalo jutranjo jesensko meglo. V veliki zgornji dvorani župnišča je ležal pokojnik, ki je hvala župnijske poskrbela za njegov prevoz iz Kainbacha v kraj njegovega poslednjega delovanja, na mrtvaškem odru. Nečeti so ga kropili in zanj molili. Ob asistenci nad 50 duhovnikov je pričel na gorici pred župniščem mil. g. kanonik Aleš Zechner s pogrebnimi obredi. Dva pevska zbora — moški in ženski — sta zapela vsak svojo ganljivo poslovnico. Med sprevedom z ogromno udeležbo vernikov so z duhovniki tudi pevci peli za blagor umrlega običajni spokorni psalm Miserere. Nato so vsi pogrebci skupno molili sveti žalostni rožni venec. V docela polni farni cerkvi so opravili duhovniki žalne bilje, med katerimi so

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 12. 10.: 7.30 Duhovni nagovor. 8 pesmi in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 13. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — Trdi orehi. 18.40 Za ženo in družino. — TOREK, 14. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Za uho in peto. — SREDA, 15. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 16. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Gospodarska šola za vsakogar (I). — PETEK, 17. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Okno v svet. — Akustični mladinski list. — SOBOTA, 18. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

ISČEM SLUŽKINJO za gospodinjstvo.

Plača dobra. Nastop takoj. Naslov na upravo lista pod značko »okraj PLI-BERK.«

dekan, preč. g. Zdravko Brandstätter iz Dobrle vasi in drugi mašniki brali več svetih maščadnic. Nato je imel mil. g. kanonik Aleš Zechner vsebinsko bogato tolažilno in spodbudno žalno pridigo in Requiem, po katerem je opravljen z duhovščino Libero, imenovano razrešnico. Pri vseh sv. mašah pri glavnem oltarju je bilo nebroj svetih obhajil.

Sledil je padni del pogrebnih slovesnosti, pokop. Za ritualnih opravilih in molitvah sta se v imenu duhovnih in laičnih sošolcev iz bogoslovja in gimnazije od pokojnika poslovila dva sobrata, preč. gg. Klampferer, župnik v Weitensfeldu in g. Ulbing, župnik v Skočidolu. V imenu Krščanske kulturne zveze je pa spregovoril njen predsednik preč. g. dr. Pavel Zablatic, lepe zahvalne besede. Krajevni ravnatelj šole je pa po priznanih besedah za verski pouk, ki ga je pokojnik dolga leta delil mladini v šoli, želel preč. pokojniku večni mir. Pevci so z v srce segajočimi pesmimi zapeli dolgoletnemu župniku in dušnemu pastirju mnogih krajev pokrske škofije v zadnje slovo. Gomilo se je razlila. Ljudstvo, ki ga je pokojnik ljubil in vzgajal, se je nato žalostno razšlo. Krajevni g. župnik France Posch pa se je še prej vsem sodelujočim, zlasti pa čč. gg. usmiljenim bratom iz Kainbacha, katerih so se trije tudi udeležili pogrebnih ceremonij, v izbranih besedah zahvalil.

V grobu svojega prednika, preč. g. J. Pšeničnika, g. Sekol po tolikih trudih, bojih, delu, boleznih, trpljenju in razočaranjih mirno spi in se spočij! V nebesih pa se spominjaj svojih soproj, svete Cerkve in tudi svojega sedaj za obstoj se borečega naroda! Have, anima pia!

Glas z dežele

Veličastno je bilo zborovanje zaupnikov koroških Slovincov. Odločen in samozavesten je bil poziv osrednjih organizacij, čas pa kratek za sporočilo vsem, pa vendar toliko navdušeno navzočih iz vseh plasti našega naroda!

Pravijo, da je jezik tega naroda drugi deželni jezik. Glede številčnosti je že res drugi, z ozirom na zgodovino je pa — prvi! Kajti koroški Slovenci so bili 300 let prej v tej deželi kakor pa Nemci, ki so povabljeni po slovenskih knežih prišli šele v devetem stoletju Slovincem na pomoč proti skupnim sovražnikom Obrom. Naselili so se med Slovinci in zgradili po vsej deželi še danes stoječe gradove. Pa vendar so kljub temu še do leta 1414 Slovenci v svojem jeziku na Gosposvetskem kamnu zaprisegali deželnega kneza!

(Konec na 6. strani)

Ogorčen odmev iz Ljubljane

»Naši razgledi.« štirinajstdnevno izhajajoča revija v Ljubljani je priredila anketo o Koroški, h kateri so se oglasili k besedi vodilni slovenski kulturni delavci.

Pisatelj France Bevk je dejal: »Novice, ki prihajajo iz Koroškega glede slovenskega šolskega vprašanja, mi vzbujajo ogorčenje in začudenje. Želim, da bi koroški Slovenci pogumno izbojevali zmago v boju za svoje osnovne pravice.«

Pisatelj Juš Kozak je dejal, da bi »koroški deželni glavar moral vedeti, da njegov odlok odpira ventile strupeni mržnji do Slovincem, ki se bo spremenila v poplavo in zajela tudi zadnjo slovensko hribovsko bajto. Glavar bi moral vedeti, da je popuščanje v principih nevarno za vsakogar ter se slej ko prej konča z njegovim porazom potem ko mu prijatelji obrnejo hrbet.«

Univerzitetni prof. dr. Stanko Škerlj je izjavil: »Če bi mi, kakor smo več kot upravičeni, zagnali krik, sorazmeren krivi-

cam, ki se gode Slovincem na Koroškem, bi ga bilo čuti — do Organizacije združenih narodov.«

Univerzitetni profesor dr. Maks Šnuderl, poslanec federalnega parlamenta v Beogradu je dejal: »Avstrijska vlada se vdaja pritisku političnega kotla, v katerem se mešajo ostanki Schönererjevga, črnožoltega absolutizma, avstromarksizma in buržuazne nestrpnosti.«

Univ. prof. Fran Zwitter, bivši rektor ljubljanske univerze, je ugotovil, da so na Koroškem danes znova na delu ponemčevalci, ki hočejo nadaljevati uničevanje Slovincem tam, kjer se je nit pretrgala leta 1945 z zlomom nacizma. Zaključil je: »Predstavniki novega vala germanizacije ne smejo pozabiti, da je na podlagi določil državne pogodbe tudi vprašanje koroške slovenske manjšine in ne le vprašanje Južnih Tirolcev — mednarodno vprašanje.«

SAMONIG

eröffnet die HERBSTSAISON mit BILLIGSTEN PREISEN

Kinder-Strapazstrümpfe	5.90	Damen-Baumwollhosen	12.90	Wäschefflanell	9.80	Kleiderwollin	13.90
Kinder-Trikothosen	6.90	Frauenschürzen	14.90	Pyjamaflanell	10.60	Damen-Modpulli	39.80
Damen-Seidenstrümpfe	8.90	Damen-Flanellnachthemden	49.80	Hemdenflanell	10.90	Damen-Seidenunterkleider	19.80
Perlonstrümpfe	12.90	Herren-Sportstrümpfe	12.90	Karo-Flanell-Leintücher,		Kinder-Trainingshosen	19.80
Kräusel-Wunderstrümpfe	19.80	Herren-Kräuselsocketts	9.80	130X220 cm groß	42.-		

SAMONIG

Villach, am SAMONIG-Eck

Glas z dežele

(Nadaljevanje s 5. strani)

Avstrijci smo bili in smo ostali tudi po glasovanju leta 1920. Značilno pa je tudi to, da se je po razsulu Avstro-Ogrske Avstrija prva leta imenovala — glej avstrijske znamke iz let po prvi svetovni vojni — Deutsch-Oesterreich! Še le po letih so merodajni krogi spoznali, da bivajo v državi tudi slovanske manjšine, in so državi dali zato njeno staro ime: Oesterreich (Avstrija). Ali ni s tem že oblast sama spoznala in dokumentirala, da je treba tudi manjšinam dati primerne jezikovne pravice, jih ščititi in varovati? Že navadna dostojnost in spoštovanje zahtevajo, da se doseljenci (med Slovence) nauče tudi slovenskega jezika, kakor se morajo tudi Slovenci učiti — in se ga tudi radi in dobro učijo — nemškega! To terja tudi demokratsko načelo sedanjega časa. Zato naj državna oblast ohrani neizpremenjen šolski zakon iz leta 1945!

Ta šolski zakon je itak samo mala drobtina na mizo pravic koroških Slovencev! — Poglejte, rojaki, čudne in nedosledne Nemce! Dežela ima tri glavarje — glavarja in dva podglavarja — in vsi trije znajo ne le nemško, temveč vsi trije tudi slovensko! Če glave znajo, naj znajo tudi udje t. j. deželani, med njimi pa najbolj med Slovenci živeti državljani nemške narodnosti in njih otroci! Zato v vsako šolo izdati in resen in obvezen pouk slovenščine! Pa tudi v glavne in srednje šole!

Nemški politiki pa hočejo najbrž imeti razdor. Oni delajo po rimskem načelu „Divide et impera!“ (Loči in vladaj!) V blagor dežele je pa le mir in enakopravnost! Radi tega naj znajo dobro nemško in slovensko, slovensko in nemško Nemci in Slovenci, Slovenci in Nemci! Potem bo vladal mir in z mirom medsebojno spoštovanje! — Gotovi nemški svet imenuje one pripadnike Slovencev, ki podpirajo pomenčevalno politiko nemških strank — „bindišarje“ (Windische)! Pogostoma pa označujejo tudi zavedne Slovence s tem imenom, ki jima v deželi že ustaljen še vedno žaljiv pomen, pa naj časopisi zatrjujejo, kar hočejo. Sicer pa sam po sebi tudi ta izraz (ta beseda) pomeni Slovenca! Znanost pravi, da so v zgodnjem srednjem veku vse

Slovane, torej tudi Slovence, imenovali ali Slave (Slawen) ali pa Vende (Wenden) latinsko, Veneti. Tekom časa je zadobil ta izraz Wenden preglas (premeno glasu) glavnega samoglasnika, tako da so jeli govoriti namesto dotedanjega pridevnika vendisch — „windisch“ (premena „e“ v „i“): torej so tudi oni, ki se sami nazivajo in se puste tako tudi od drugih imenovati „Windische“, objektivno Slovani, Slovenci, če hočejo ali nočejo! Podzvestno so vsi t. z. Windische vendar le tudi Slovenci! Torej naj se spametujejo in z onimi rojaki, ki se zavestno Slovence imenujejo, v obrambi in dosegi slovenskih jezikovnih pravic sodelujejo! Pa na vsej črti! Pozdrav jim, saj so po krvi, zgodovini in jeziku naši, saj so tudi slovenske matere sinovi in hčere!

Pokojni profesor dr. Jakob Sket je večkrat dejal: „Slovenec in Slovan sploh je po značaju mehke, zato si je izbral za simbol lipo, Nemec pa je po značaju trd, zato si je izbral hrast.“

Od tod menda izvira to nasprotovanje šolski postavi, ki obvezuje tudi Nemce, da se uče slovensko. Toda zdi se mi, da ima tudi mehkoba Slovencev svoje meje. To je pokazalo torkovo mogočno zborovanje v Celovcu. Pokazalo je, da naši ljudje sicer voljno trpe, toda kadar je mera polna, se dvignejo. In takrat jih ne ustavi nobeno nasilje. Pa saj lipa ni naš simbol zaradi mehkobe, ampak tudi zaradi vzdržljivosti. Kot lipe po naših vaseh kljub svoji mehkobi kljubujejo času in viharjem ter stoje vzravnane prek sto let, tako že naš narod tudi stoletja kljubuje pritisku in preganjanju. Tu pa tam lipi kako vejo vihar upogne ali zlomi, a drevesa ne podre. Zato smo še danes tukaj na naši zemlji, med tem ko so naši preganjanci eden za drugim že izginiti in zapustili za seboj samo sramoto. N.

Nervozni ljudje

(Nadaljevanje s 4. strani)

Komaj je to izrekel, se je pričel pretep. Kuhinja pa je, veste, ozka. Ni posebno pripravna za pretep. Tesna je. Vse je prepolno lončkov in kuhalnikov. Ne moreš se

nititi prav obrniti, zdaj pa se je nagnetlo tu dvanajst ljudi. Hočeš, na primer, enega treščiti po gobcu, pa zadeneš tri. In seveda, ob vse se spotikaš in padaš. Niti s tremi nogami se človek ne bi vzdržal pokonci, kaj šele, saj veste, invalid brez noge.

Invalid pa se je, vražji bučman, vrgel v sredino mlatenja. Ivan Stepanovič, lastnik krtačke, mu je zaklical:

— Nikar ne hodi, Gavrilov, v medvedji brlog! Pazi, da ti ne zlomijo še poslednje noge!

Gavrilov pa pravi:

— Naj gre še ta noga! Zdaj, pravi, sem v elementu. Zdaj so mi, pravi, razvneli ambicijo.

V tem trenutku ga je nekdo zares treščil po gobcu, Gavrilov se ne umakne, temveč preide v protinapad. V tistem trenutku pa je nekdo treščil invalida po betici.

Invalid pa — tres! — pade na tla in leži. Vtem je zdirjal neki parazit po milico.

Pride miličnik in se zadere na vse grlo: — Pripravite si krste, zdaj pričnem streljati!

Šele po teh usodnih besedah so se ljudje nekako spametovali. Vsak je smuknil v svojo sobo.

» Viš nesrečo, si mislijo, zaradi kakšnih malenkosti smo se, spoštovani državljani, potolkli.«

Razbežali so se vsi v svoje sobe, samo invalid Gavrilov je ostal. Leži, veste, na tleh. Iz glave mu kaplja kri.

Dva tedna po tem dogodku je bila razprava.

In sodnik, tudi nervozen človek, jih je dobro zašil.

Modna revija v Borovljah

Tudi letos je znana trgovska hiša KOMETER v Borovljah priredila svojo modno revijo, ki je postala že nekaka jesenska tradicija v Borovljah in se je dober glas o njej razširil že po vsem gornjem Rožu. Ta firma si je s svojim dobrim blagom in solidno postrežbo že pridobila mnogo prijateljev, zato, da je minulo sredo popoldne bil naval na borovljski kino tako velik, da so morali prireditelji ponoviti še zvečer.

Težko je na kratko naštet bogato izbiro oblačil,

Vsa sadna drevesca — jabolčna do 20% cenejša kot drugod — vam dostavi domača drevesnica ing. Marko Polzer, pd. Vazar, p. St. Veit i. Jauntal.

ki so jih brhka dekleta, manekenke, ki so posebno izvežbane za ta posel, pokazale na odru, na ozki s preprogo obloženi stezi pred očmi stremecih gledalcev. Vse kar rabiš, da pokriješ telo, se zavaruješ pred neprimernimi vremenoma in obenem daš svoji postavi prikupno obliko, je bilo predvajano. Oblačila za podnevi in ponoči, za lepo in slabo vreme, za dom in za javnost, za „k maši“ in za na ples; za vsako postavo, krepko ali vitko; za staro in mlado, začenši z najmlajšimi v zibki; za dame in gospode, za priproste in bogate. Da kar začnemo pri nežnih Palmers nočnih in jutranjih oblačilih, nadalje pri poceni a vendar elegantnih dnevnih oblekah, mnogovrstnih plaščih in površnikih iz kvalitetnega blaga pa do „gala“ oblek za „njo“ in za „njega“. Skratka za vsak okus in za vsako možnost.

Pa še nekaj je treba omeniti, to je zelo praktične in našim razmeram primerne otroške oblečke, za v šolo in za dom, pisane športne kombinacije s hlačami iz Elastokord, najraznovrstnejše moderne pletenine, dobro prilagojene anorake in hlače v pestrih barvah. Pri ženski modi se vedno bolj uveljavlja Wevenit, ki se dobro obnese kot trpežna domača obleka, pa tudi kot obleka za „boljše“ priložnosti. Nikakor pa ne smemo pozabiti žameta, ki se znova uveljavlja, kar je pokazala zbirka čednih in elegantnih kril in večernih oblek.

Tudi za moške je Firma KOMETER pripravila obširno izbiro, čeprav je razumljivo, da je — kot je pač pri takih prireditvah že navada — glavna pozornost bila posvečena ženskim očem in željam.

Večer je izpopolnil še prijeten zabavni program z godbo in šaljivim nastopom priljubljenega radijskega umetnika Gerta Türmerja, ki ga mnoge gospodinje še poznajo iz oddaje „Prilzessin des Tages“. Udeležence je pa čakalo še eno presenečenje: Bili sta izrečani dve dami, ki bosta v bližnji bodočnosti mogli na stroške firme KOMETER potovati na Dunaj, si ogledati našo prestolnico, veletovarno za perilna sredstva „Persil“ in se končno udeležiti radijske oddaje „Prilzessin des Tages“.

Tudi letošnja modna revija v Borovljah je bila probojen uspeh in vsakdo se lahko o tem prepriča po živem zanimanju, ki vlada za blago FIRME KOMETER, ki nudi vsakemu bogato izbiro za jesen in zimo.

MÖBELHAUS STADLER KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in damske klobuke

Trinjes

KLAGENFURT, Alter Platz 34

Klavirje, pohištvo

Franz Kreuzer's Wwe.

KLAGENFURT, Kardinalplatz 1

Vse proizvode JOKA-WERKE

Lepo blago za zimske obleke, volno in perilo. Največja izbira po nizkih cenah

bei L. MAURER

Klagenfurt, Alter Platz 35

Gospodinje pazite!

RADLMAYR

POMAGA ŠEDITI. SEDAJ UGODNO
KUPITE POSTELJNINO, BLAGO ZA
ZAVESE, PREPROGE IN TALNE OBLOGE.

RADLMAYR
VILLACH